

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO PRAVOSUĐA I UPRAVE
UPRAVA ZA ZATVORSKI SUSTAV
I PROBACIJU
Centar za izobrazbu

PRIRUČNIK ZA POLAZNIKE TEMELJNOG TEČAJA

OSNOVE ZAŠTITE NA RADU

siječanj 2021. godine

Izradio:

Igor Kovačević, Kaznionica u Lipovici- Popovači

OSNOVNE OBVEZE U PODRUČJU ZAŠTITE NA RADU

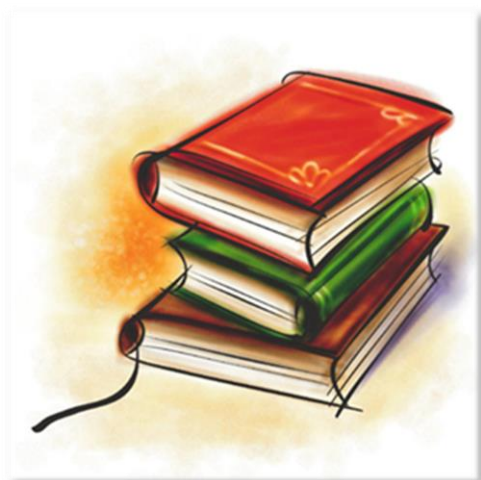

Igor Kovačević

UVOD

Zaštita na radu je sustav pravila, mjera, postupaka i aktivnosti, čijom se organiziranom primjenom osiguravaju uvjeti rada bez opasnosti za život i zdravlje

- **Zakon o zaštiti na radu (NN, br. 71/14, 118/14, 94/18 i 96/18)**
- **Zakon o radu (NN, br. 93/14 i 127/17)**
- **Pravilnik o obavljanju poslova zaštite na radu (NN, br. 112/14, 43/15, 72/15 i 140/15)**
- **Pravilnik o osposobljavaju iz zaštite na radu i polaganju stručnog ispita (NN, br. 112/14)**
- **Pravilnik o izradi procjene rizika (NN, br. 112/14)**
- **Pravilnik o ovlaštenjima za poslove zaštite na radu (NN, br. 112/14 i 84/15)**
- **Pravilnik o poslovima s posebnim uvjetima rada (NN, br. 5/84)**
- **Drugi posebni propisi**

ORGANIZIRANJE I PROVEDBA ZNR

STRUČNJAK ZAŠTITE NA RADU

- radnik s kojim je poslodavac ugovorom o radu ugovorio obavljanje poslova ZNR i koji ispunjava propisane uvjete (*Pravilnik o obavljanju poslova zaštite na radu*)
- poslovi ZNR su (Zakon ZNR, čl. 21.):
 - - stručna pomoć** poslodavcu i njegovim ovlaštenicima, radnicima te povjerenicima radnika za zaštitu na radu u provedbi i unapređivanju zaštite na radu
 - sudjelovanje** u izradi poslovne strategije te operativnih planova
 - sudjelovanje u postupku izrade **procjene rizika**

STRUČNJAK ZAŠTITE NA RADU

- unutarnji nadzor** nad primjenom pravila zaštite na radu
- prikupljanje i analiziranje** podataka u ZNR
- suradnja** s tijelima nadležnima za poslove inspekcije rada, Zavodom za unapređivanje zaštite na radu, zavodom nadležnim za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu, ovlaštenim osobama za obavljanje poslova zaštite na radu, te sa specijalistom medicine rada
- osposobljavanje** radnika za rad na siguran način
- ostali poslovi ZNR**

OVLAŠTENIK POSLODAVCA

- radnik kojemu je poslodavac neovisno o drugim ugovorenim poslovima, dao ovlaštenje (u pisanom obliku) za provedbu zaštite na radu (Zakon ZNR, čl. 23.)
- ne dozvoljava rad radniku bez osposobljenosti za rad na siguran način, isključi iz uporabe neispravnu radnu opremu, nadzire da radnici koriste osobnu zaštitnu opremu, osigurava potreban broj osposobljenih radnika za pružanje prve pomoći i evakuacije i spašavanja...
- prenošenje ovlaštenja **ne oslobađa poslodavca odgovornosti!**

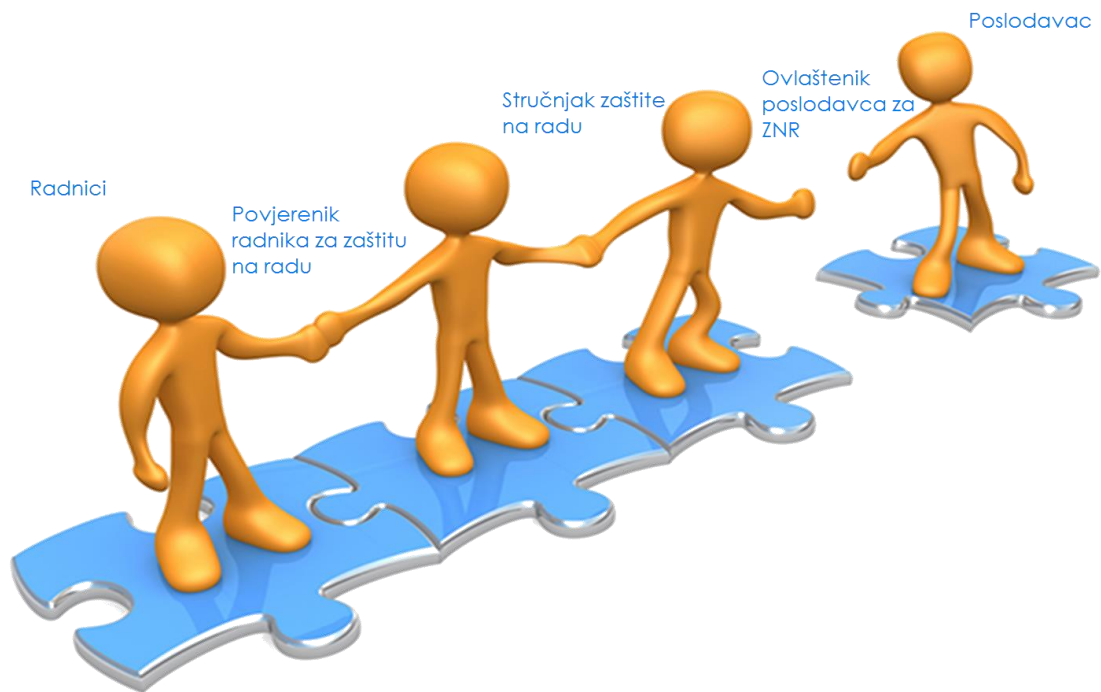

ODBOR ZA ZAŠTITU NA RADU

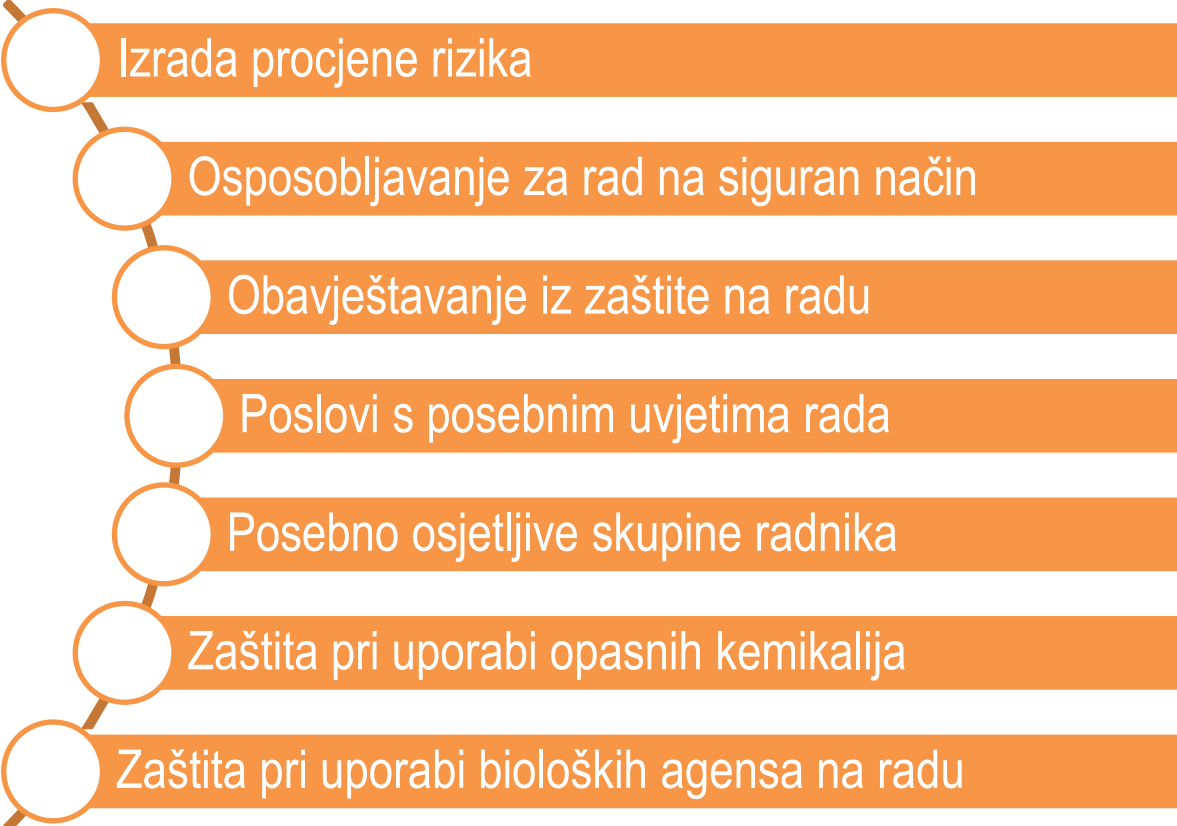
- savjetodavno tijelo poslodavca
- osniva se kod poslodavca s 50 i više radnika
- **Redovna sjednica** – propisana Zakonom o ZNR – najmanje jedanput u šest mjeseci
- **Izvanredna sjednica** - u slučaju smrtne ozljede na mjestu rada i ozljeda zbog koje je radniku ili osobi na radu pružena hitna medicinska pomoć i zbog koje je ozlijeđena osoba zadržana na liječenju u stacionarnoj zdravstvenoj ustanovi ili dnevnoj bolnici

SINERGIJA U ZAŠTITI NA RADU

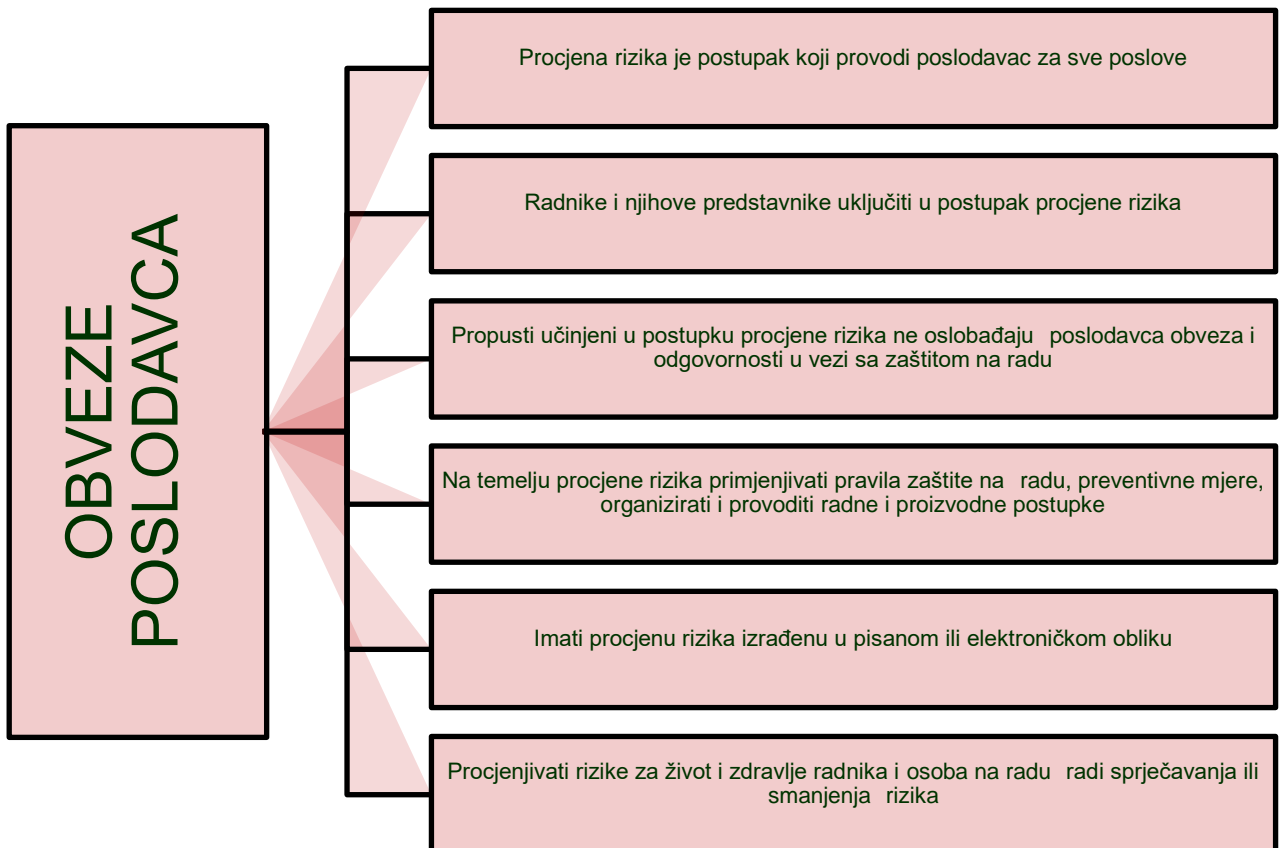
UREĐIVANJE ZNR KOD POSLODAVCA

-
- Izrada procjene rizika
 - Osposobljavanje za rad na siguran način
 - Obavješćavanje iz zaštite na radu
 - Poslovi s posebnim uvjetima rada
 - Posebno osjetljive skupine radnika
 - Zaštita pri uporabi opasnih kemikalija
 - Zaštita pri uporabi bioloških agensa na radu

UREĐIVANJE ZNR KOD POSLODAVCA

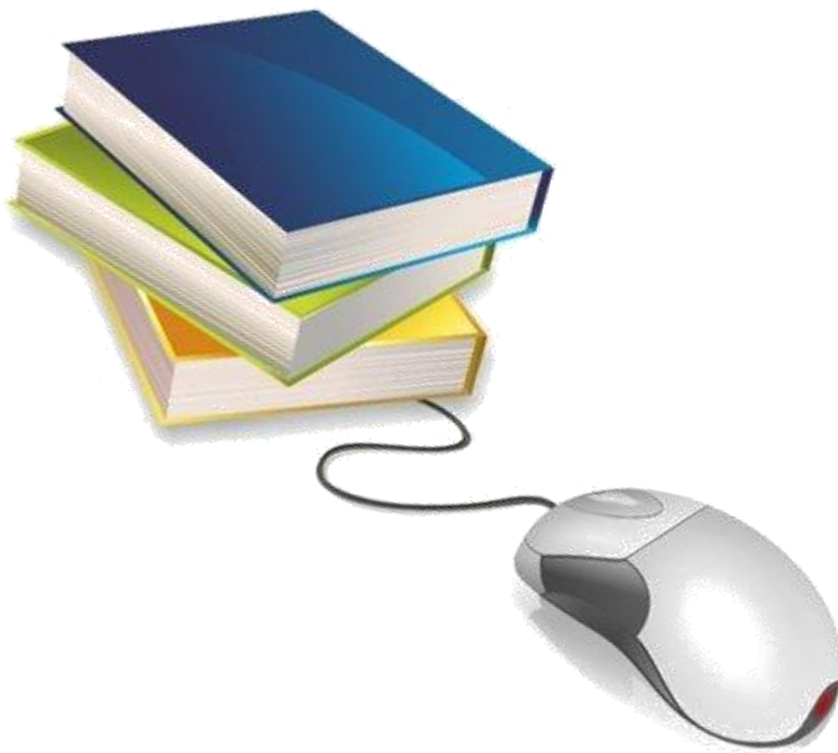
- Zaštita na sredstvima rada
- Zaštita na privremenim i zajedničkim radilištima
- Zaštita osobnom zaštitnom opremom
- Prva pomoć
- Zaštita od požara, evakuacija i spašavanje
- Zaštita nepušača, zabrana korištenja alkohola i dr. sredstava ovisnosti
- Stres na radu i uvezi s radom

PROCJENA RIZIKA

OSPOSOBLJAVANJE RADNIKA

- ✓ **Osposobljavanje za rad na siguran način, čl. 27. Zakon ZNR**
- ✓ **Osposobljavanje ovlaštenika / povjerenika radnika iz područja ZNR, čl. 29. Zakon ZNR**
- ✓ **Stručno osposobljavanje radnika za rad na poslovima s posebnim uvjetima rada, čl. 36. Zakon ZNR**
- ✓ **Osposobljavanje radnika za pružanje prve pomoći na mjestu rada, čl. 56. Zakon ZNR**

OSPOSOBLJAVANJE ZA RAD NA SIGURAN NAČIN

Poslodavac ne smije dozvoliti samostalno obavljanje poslova radniku koji prethodno nije osposobljen za rad na siguran način. Radniku koji nije osposobljen za rad na siguran način poslodavac je obvezan osigurati rad pod neposrednim nadzorom radnika osposobljenog za rad na siguran način, ali ne dulje od 60 dana.

- **Osposobljavanje radnika potrebno je provesti u roku od 60 dana:**
 - prije početka rada**
 - kod promjena u radnom postupku**
 - kod uvođenja nove radne opreme ili njezine promjene**
 - kod uvođenja nove tehnologije**
 - kod upućivanja radnika na novo mjesto rada**
 - kod utvrđenog oštećenja zdravlja uzrokovanog opasnostima, štetnostima ili naporima na radu**

OBAVJEŠTAVANJE IZ ZNR

- postavljanjem sigurnosnih znakova, pisanih obavijesti i uputa
- usmenim putem
- poslodavac je obavezan na mjestima rada i sredstvima rada **trajno** postaviti sigurnosne znakove na **vidljivome mjestu**

Znakovi sigurnosti predstavljaju sustav neverbalne komunikacije, a njihovim postavljanjem postiže se jasno, precizno i trajno označavanje potencijalnih izvora opasnosti

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

- **Poslodavac je dužan izvršiti izbor specijaliste medicine rada te surađivati s njim u provedbi zaštite zdravlja radnika**
- **Zdravstveni pregled:**
jednom u 5 godina na zahtjev radnika
- **Radna mjesta s računalom - pregled vida: prije početka rada, jednom u dvije godine za radnike koji koriste korekcijska pomagala, na zahtjev radnika**

*Naglasiti važnost potrebe suradnje između spec. med. rada i obiteljskog liječnika.
Trebalo bi inzistirati na sveobuhvatnim liječničkim pregledima.*

POSLOVI S POSEBNIM UVJETIMA RADA

- **Kada uputiti radnika na liječnički pregled?**
 - prije raspoređivanja na poslove s posebnim uvjetima rada
 - nakon isteka roka koji je utvrđen propisom ZNR
 - po isteku roka koji je predvidio specijalist medicine rada

- **RA - 1 uputnica:**
 - prethodni
 - periodični
 - izvanredni pregled

- **Radniku koji ne ispunjava uvjete za obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada, poslodavac ne smije dozvoliti rad na tim poslovima!**

The image shows a medical certificate (Uputnica) for special work conditions. The document is titled "UPUTNICA" and is issued by a company named "Tivka d.o.o." (Bila 15, 10000 Zagreb). The employee's name is "PERO PERIĆ". The certificate is dated "11.12.2013". It contains a list of special work conditions, including "AUTOMOBILSKI" and "SIS". The document also includes a section for "Prethodni pregled" (Pre-employment examination) and "Periodični pregled" (Periodic examination). The certificate is partially filled out with handwritten information, including the date of issue "10.06.1987" and the name of the employer "AUTOMOBILSKI".

POSEBNO OSJETLJIVE SKUPINE RADNIKA

- **maloljetnici** – mogu obavljati poslove s posebnim uvjetima rada samo ako imaju stručno srednjoškolsko obrazovanje za te poslove i ostale propisane uvjete isključivo pod nadzorom ovlaštene osobe poslodavca (npr. tokar, glodač...)
- **trudne radnice i koje su nedavno rodile, radnici oboljeli od profesionalnih bolesti, radnici sa smanjenom radnom sposobnošću**
- **Obveza poslodavca:**
 - ❑ *prilagoditi uvjete i raspored radnog vremena radi uklanjanja rizika za sigurnost i zdravlje*
 - ❑ *osigurati druge odgovarajuće poslove, mjesta rada, ako prilagodbe nisu izvedive*
 - ❑ *osigurati primjenu ostalih pravila zaštite na radu u skladu s posebnim propisima*

ZAŠTITA NA SREDSTVIMA RADA

- **Sredstva rada su:**
 - ❑ građevine namijenjene za rad s pripadajućim instalacijama, uređajima i opremom
 - ❑ prometna sredstva cestovnog, željezničkog, vodenog i zračnog prometa
 - ❑ radna oprema
- U svakom trenutku moraju biti ispravna i održavana
- Poslodavac mora obavljati preglede, tj. ispitivanja

ISPITIVANJE RADNOG OKOLIŠA

- u skladu s **Pravilnikom o ispitivanju radnog okoliša (NN, br. 16/16)**
- Ispituju se:
 - a) **fizikalni čimbenici**
(temperatura, vlažnost i brzina strujanja zraka, osvjetljenost, buka i vibracije)
 - a) **kemijski čimbenici** (koncentracija plinova, para, prašina i aerosola)
 - b) **biološki čimbenici**
- Rokovi: odmah nakon što su nastali uvjeti, temeljem rješenja inspektora rada ili periodički u rokovima koji ne mogu biti duži od **3 godine**
- O obavljenom ispitivanju sastavlja se **zapisnik**

ISPITIVANJE RADNE OPREME

- **Zakon ZNR čl. 42., Pravilnik o pregledu i ispitivanju radne opreme (NN, br. 16/16)**
- **Obavljanje ispitivanja:**
 - a) **prije početka korištenja na novom mjestu rada**
 - b) **kod oštećenja radne opreme, ozljede radnika, nedostataka na radnoj opremi**
 - c) **rješenje inspektora rada**
 - d) **periodički pregled svake 3 godine**
- **O obavljenom pregledu i ispitivanju sastavlja se zapisnik**

ISPITIVANJE ELEKTRIČNIH INSTALACIJA

- Tehnički propis za niskonaponske električne instalacije
(NN, br. 05/10)
- periodično svake **4 godine**

ZAŠTITA NA PRIVREMENIM I ZAJEDNIČKIM RADILIŠTIMA

- svaki poslodavac koji izvodi radove u trajanju **duljem od pet dana** dužan je izraditi svoj **plan izvođenja radova – zajedničko radilište** i odrediti rok dovršetka radova
- prijava radilišta inspekciji rada - najkasnije 1 dan prije početka izvođenje radova
- na **zajedničkim radilištima**, tj. na radilištima gdje radove izvodi više izvođača poslodavci su dužni osigurati da njihovi radnici poslove obavljaju u skladu s pravilima ZNR
- **koordinator za zaštitu na radu** je osoba imenovana za koordinaciju ZNR tijekom izrade projekta i građenja kada radove izvode dva ili više izvođača

ZAŠTITA NA PRIVREMENIM I ZAJEDNIČKIM RADILIŠTIMA

➤ **Obvezna dokumentacija:**

- preslika prijave gradilišta
- plan izvođenja radova - na zajedničkim radilištima
- dokazi o osposobljenosti radnika (za rad na siguran način, početno gašenje požara, liječničko uvjerenje za posebne uvjete rada, prva pomoć, stručna osposobljenost...)
- upute za siguran rad
- zapisnik o pregledu i ispitivanju radne opreme, radnog okoliša, instalacija
- procjena rizika
- dokaz o imenovanju koordinatora, ovlaštenika...

- **Iznimno:** procjena rizika, zapisnici i dokazi ne moraju se nalaziti na radilištu na kojemu je rad kraći od 60 dana, ali moraju biti dostupni u roku koji odredi nadležni inspektor

OSOBNNA ZAŠTITNA OPREMA

- **Poslodavac mora utvrditi:**
 - poslove na kojima se mora upotrebljavati OZO
 - vrstu OZO (temeljem procjene rizika)
 - način nabave
 - postupak zaduživanja radnika OZO
- **OZO** uvijek moraju biti ispravna, pa ih je poslodavac dužan redovito pregledavati i isključiti iz uporabe ako su na njima nastale promjene koje mogu predstavljati bilo kakve opasnosti

OBRAZAC OZS

UPISNIK ZADUŽENJA OSOBNIM ZAŠTITNIM SREDSTVIMA

BROJ UPISNIKA

I. PODACI O KORISNIKU

Prezime (očevo ime) ime	
OIB	
Radno mjesto:	
Organizacijska jedinica	

II. EVIDENCIJA O PREUZETIM SREDSTVIMA

Broj	Naziv osobnog zaštitnog sredstva, opreme ili uređaja	Većina / oznaka	Otkivni rok trajanja (mj)	Datum izdavanja	Datum trajanja	Potpis preuzimatelja:
1	2	3	4	5	6	7
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						

Bilješke:

U godine. Voditelj upisnika:

PRUŽANJE PRVE POMOĆI

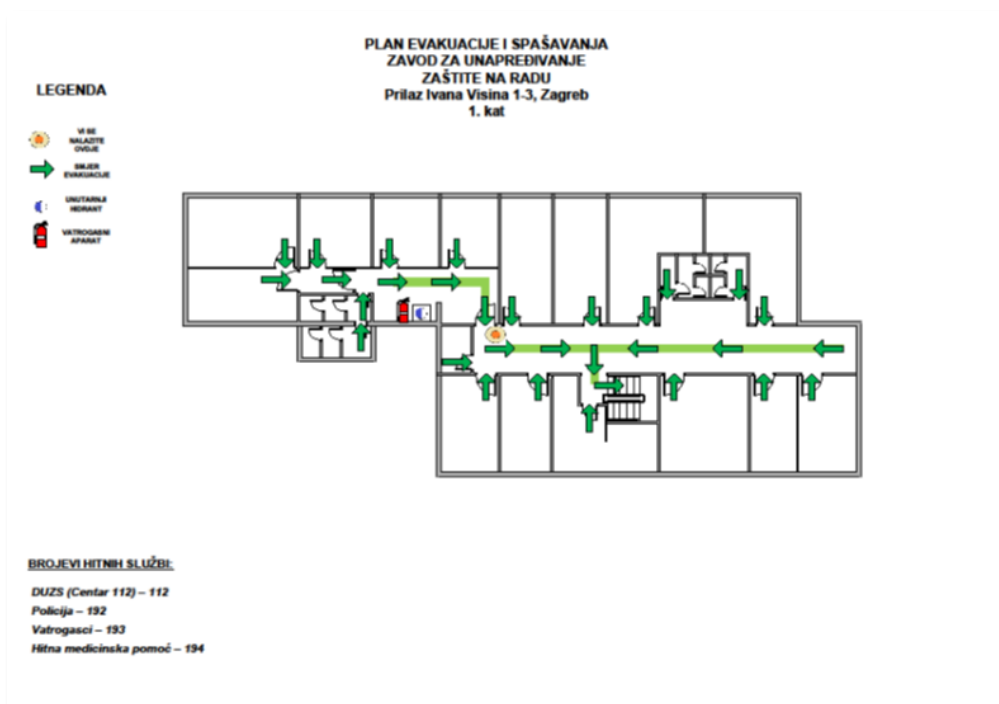
- **Zakon ZNR čl. 56.:**
 - ❑ **na svakom radilištu i u radnim prostorijama gdje istodobno radi dva do 50 radnika, najmanje jedan radnik, te još po jedan na svakih slijedećih 50 radnika mora biti osposobljen za pružanje prve pomoći**
 - ❑ **Broj osposobljenih i imenovanih radnika za pružanje prve pomoći mora odgovarati broju lokacija poslodavca, smjenskom radu te drugim organizacijskim okolnostima kod poslodavca**
 - ❑ **Poslodavac je radnicima osposobljenim za pružanje prve pomoći dužan uručiti pisanu odluku o imenovanju za pružanje prve pomoći te obavijestiti sve ostale radnike o radnicima koji su osposobljeni i imenovani za pružanje prve pomoći**
 - ❑ **osposobljavanje radnika provodi Hrvatski crveni križ ili specijalist medicine rada**

ZAŠTITA OD POŽARA, EVAKUACIJA I SPAŠAVANJE

- **Zakon ZNR čl. 55.** - izrada plana evakuacije i spašavanja, tlocrt plana
- **vježbe jednom u dvije godine**
- **osposobljavanje radnika za početno gašenje požara** sukladno Pravilniku o programu i načinu osposobljavanja pučanstva za provedbu preventivnih mjera zaštite od požara, gašenje požara i spašavanje ljudi i imovine ugroženih požarom (NN, br. 61/94)

Ovlaštene osobe (MUP)

ZAŠTITA NEPUŠAČA

Čl. 57. Zakona ZNR:

- **zabranjeno** je pušenje na radnim sastancima i na mjestu rada
- iznimno je dopušteno pušenje u posebnoj prostoriji ili prostoru na kojem je obvezno postaviti znak dozvoljenog pušenja
- pušenje je u potpunosti zabranjeno u zdravstvenim, odgojno-obrazovnim ustanovama i u nekim ugostiteljskim objektima

ZABRANA KORIŠTENJA ALKOHOLA/ SREDSTAVA OVISNOSTI

Zakon ZNR – članak 58.:

- radnik u vrijeme rada ne smije biti pod utjecajem alkohola i drugih ovisnosti niti ih smije unositi na mjesto rada
- poslodavac je obvezan provoditi zabranu zlouporabe alkohola i sredstava ovisnosti na mjestu rada (odlukama, edukacijom...)
- smatrat će se da je radnik pod utjecajem alkohola ako u krvi ima više od **0,0 g/kg** (maseni promili ‰)

Zakon ZNR – članak 59.:

- provjera da li je radnik pod utjecajem sredstava ovisnosti
- ako radnik odbije pristupiti provjeri, smatrat će se da je pod utjecajem alkohola/ovisnosti
- poslodavac je obvezan udaljiti s mjesta rada radnike koji su pod utjecajem alkohola

STRES NA RADU ILI U VEZI S RADOM

- Obveza poslodavca je **provoditi prevenciju** stresa na radu koji je uzrokovan slijedećim čimbenicima:
 - sadržaj rada
 - organizacija rada
 - radno okruženje
 - komunikacija i međuljudski odnosi...
- **Prepoznati i otkloniti** izvore stresa/ stresora:
 - edukacijom radnika (stručne osobe-stručnjaci ZNR, specijalisti medicine rada, psiholozi)
 - ergonomijom i oblikovanjem radnog okoliša
 - poslovnim razvojem
 - organizacijskim razvojem

